Mięczaki

z gór drohobyckich, z okolic Żórawna i Mikołajowa

Mięczaki

z gór drohobyckich, z okolicy Żórawna i Mikołajowa

PODAŁ

JÓZEF BĄKOWSKI.

W r. 1881 badałem faunę mięczaków gór kołomyjskich, mikuliczyńskich i pasma czarnohorskiego, a wyniki tych poszukiwań podałem w XVI tomie Sprawozdań Kom. fiz. W innych okolicach naszych Karpat wschodnich nikt zwiérząt tych nie zbiérał, a prócz luźnych zapisków, porozrzucanych po niektórych pismach naukowych i odnoszących się tylko do kilkunastu gatunków, nie mamy ztąd żadnego wykazu. Zdawało mi się przeto rzeczą konieczną zwiedzić którąkolwiek część Beskidu środkowego, a to tak celem wykazania łączności, jaka zachodzi w téj faunie między górami kołomyjsko-stanisławowskiemi i dalszém naszém pasmem karpackim, jako téż celem zestawienia różnicy i podobieństwa między rozmieszczeniem mięczaków karpackich i poznanych przezemnie już przedtém mięczaków podolskich, co jednak dopiéro późniéj w obszerniejszéj pracy będzie można uskutecznić. Z początkiem Czerwca 1882 r. udałem się więc za Borysław w góry drohobyckie, gdzie w okolicy Mraznicy, Schodnicy, Krupiwnika, Rybnika, Dołhego, Urycza i t. d. odbywałem wycieczki. Najdłużéj przebywałem w okolicach nad rzéką Stryjem i jego dopływami; ztąd téż najwięcéj zebrałem materyjału. Do wykazu mięczaków z gór drohobyckich włączam jeszcze mięczaki z okolicy Mikołajowa i Żurawna, które jużto w tym samym roku, już téż w innych latach tamże zbiérałem. Mięczaki z tych dwu ostatnich miejscowości uzupełniają poniekąd moje poprzednie poszukiwania koło Lwowa, Szczérca i Halicza.

1. *Arion bruneus* Lehm. Miejscami w górach drohobyckich; w zaroślach nad Dniestrem koło Żurawna.

2. *Ar. subfuscus* Drp. Pospolity tak w górach nad Stryjem, jako téż w latach koło Żurawna.

3. *Ar. hortensis* Fér. Trzyma się otwartych stanowisk i lasów pod gnijącą korą, liśćmi i leżącém drzewem.

4. *Limax cinereo-niger* Wolf. Rzadko się pojawia; widziałem go tylko na podgórzu za Borysławiem.

5. *L. cinereus* Lister. W lasach koło Mraznicy, Schodnicy, Krupiwnika; za dnia wyłazi z kryjówek tylko podczas deszczu.

6. *L. Schwabii* Frauenfeld. Pospolity wszędzie w górach nad Stryjem; koło Żurawna w lesie bakocińskim.

7. *L. transsilvanicus* Hyenem. Napotykałem go w lasach pod korą pni leżących koło Schodnicy i daléj nad Stryjem.

8. *L. arborum* Bouch. W czasie deszczu łazi po drzewach, za pogody ukrywa się pod korą pni stojących i leżących. Mraznica, Schodnica, Rybnik, Dołhe, Bakocin pod Żurawnem.

9. *L. agrestis* L. Po otwartych stanowiskach, rzadziéj na brzegach lasów lub w lasach. Schodnica, Krupiwnik, Mraznica.

10. *L. laevis* Müll. Po otwartych miejscach, najczęściéj zaś na zboczach dolin w Mraznicy.

11. *Daudebardia Langi* Pfeiff. W lesie schodnickim pod liśćmi nad potokami, w lesie bakocińskim pod Żurawnem. W jednéj i drugiéj miejscowości bardzo rzadki gatunek.

12. *Vitrina pellucida* Müll. Puste i nadpsute skorupki widywałem miejscami w zaroślach krzewowatych. Schodnica, Rybnik.

13. *V. diaphana* Drp. W lasach nad Stryjem i dopływami w pobliżu potoków pod opadłémi liśćmi.

14. *Hyalina cellaria* Müll. W lasach po wilgotnych stanowiskach. Schodnica, Rybnik, Dołhe, las bakociński pod Żurawnem.

15. *H. nitens* Mich. Dosyć pospolity gatunek; żyje w podobnych warunkach i na takich samych stanowiskach co i poprzedni. Mraznica, Schodnica, Urycz, Dołhe, Żurawno.

16. *H. pura* Ald. Ukrywa się pojedyńczo pod liśćmi i korą pni leżących śród lasów. Mraznica, Rybnik, Urycz.

17. *H. crystallina* Müll. Wszędzie w lasach nad Stryjem i dopływami nierzadki.

18. *H. diaphana* Stud. W lasach pod opadłémi liśćmi i korą pni leżących. Mraznica, Schodnica, Rybnik, Urycz.

19. *H. transsilvanica* Cless. Kilka pustych skorupek znalazłem na odmiałach Stryja w Krupiwniku.

20. *H. fulva* Müll. W lasach pod korą pni gnijących. Mraznica, Schodnica, Dołhe, Urycz.

21. *Zonitoides nitida* Müll. W Krupiwniku nad potokami po stanowiskach otwartych; żyje pojedyńczo.

22. *Patula rotundata* Müll. w Żurawnie pośród zarośli nad Dniestrem pod ogrodem dworskim pospolity.

23. *P. solaria* Menke. W jarach leśnych pod kamieniami, opadłémi liśćmi i patykami koło Mraznicy, Schodnicy i Krupiwnika.

24. *P. pygmaea* Drp. Trzyma się potoków śródleśnych. Schodnica, Rybnik, Dołhe.

25. *Acanthinula aculeata* Müll. Rzadko gdzie w jarach leśnych w pobliżu mokrawin pod patykami. Schodnica.

26. *Vallonia pulchella* Müll. i *var. costata* Müll. Po otwartych stanowiskach pospolite. *Vall. pulchella* występuje zwykle liczniéj, aniżeli odmiana *costata*, tylko w Mraznicy napotykałem *Vall. costata* w większéj ilości w dolinie tamtejszego potoku aniżeli odmianę poprzednią.

27. *Triodopsis personata* Lm. Żyje pojedyńczo w lasach. Mraznica, Schodnica, Rybnik, Dołhe.

28. *Petasia bidens* Chemnitz. Kilka okazów znalazłem na podgórzu za Borysławiem. W Żurawnie pod ogrodem dworskim od strony Dniestru pospolity. Mikołajów, zarośla nad Dniestrem.

29. *P. bidens var. major* Rossm. Wszędzie w lasach nad Stryjem dość pospolity; pod Żurawnem w lesie bakocińskim.

30. *Fruticicola granulata* Ald. Nielicznie w Schodnicy; w Żurawnie i Mikołajowie nad Dniestrem.

31. *Fr. hispida* L. W dolinie Dniestru koło Mikołajowa i Żurawna ukrywa się za dnia pod liśćmi łopianu i innych roślin.

32. *Fr. Pietruskiana* Partsch. Na odmiałach Stryja w Krupiwniku znalazłem jednę pustą skorupkę.

33. *Fr. transsilvanica* Bielz. Kilka okazów znalazłem pod lasem borysławskim. Żurawno w lesie bakocińskim.

34. *Fr. strigella* Drp. Tylko na podgórzu koło Borysławia i to rzadko się pojawia; dość pospolity w lesie pod Żurawnem.

35. *Fr. fruticum* L. W zaroślach nad Dniestrem koło Żurawna i Mikołajowa.

36. *Fr. carpatica* Friv. W lasach górskich nierzadki. Bakocin pod Żurawnem.

37. *Campylaea faustina* Zgl. W lasach schodnickich należy do rzadkich ślimaków. W Żurawnie pod ogrodem dworskim i w lesie bakocińskim dość pospolity.

38. *Arionta arbustorum* L. Dwa okazy znalazłem koło Schodnicy w jarze leśnym na liściach podbiału łopianowatego.

39. *Tachea austriaca* Mühlf. Pod Żurawnem po odsłoniętych wzgórzach na Bukowinie pospolity.

40. *Helicogena pomatia* L. Żyje pojedyńczo wszędzie nad Stryjem i dopływami w górach za Borysławiem. Pospolity koło Żurawna.

41. *H. lutescens* Zgl. Pod Żurawnem w lesie bakocińskim.

42. *Napaeus montanus* Drp. Wszędzie w górach drohobyckich, ale dość rzadki; w Żurawnie pod ogrodem dworskim.

43. *Cochlicopa lubrica* Müll. Pospolity po otwartych wzgórzach i dolinach tak w górach za Borysławiem, jako téż koło Mikołajowa i Żurawna.

44. *Pupa biplicata* Mich. Tylko miejscami napotykałem ten gatunek w lasach schodnickich.

45. *P. muscorum* L. W dolinie potoku mraznickiego za Borysławiem pospolity; pod Żurawnem po wzgórzach Bakocina.

46. *P. minutissima* Hartm. Po zboczach w dolinie potoku mraznickiego.

47. *P. inornata* Mich. Kilka okazów znalazłem w lasach schodnickich.

48. *P. antivertigo* Drp. Po łąkach w pobliżu potoków. Schodnica.

49. *P. pygmaea* Drp. Po otwartych dolinach nad potokami pospolita. Mraznica, Schodnica, Krupiwnik, Dołhe, Urycz; koło Żurawna po łąkach.

50. *P. substriata* Jeffreys. W jarach leśnych tuż koło potoków pod kamieniami i gnijącémi patykami; w czasie pory deszczowéj dość pospolity. Schodnica, Krupiwnik, Rybnik.

51. *P. pusilla* Müll. Przebywa pojedyńczo w lasach, za dnia pod gnijącą korą i patykami; podczas deszczu wyłazi z swych kryjówek, podobnie jak inne ślimaki.

52. *Clausilia laminata* Mont. Gatunek napotykałem w lasach drohobyckich tylko pojedyńczo i rzadko; liczniéj pojawia się pod Żurawnem.

53. *Cl. orthostoma* Mke. Pojawia się w górach nad Stryjem dosyć rzadko. W Żurawnie pod ogrodem dworskim i na Bakocinie.

54. *Cl. elata* Zgl. W jarach leśnych koło Schodnicy i Rybnika bardzo nielicznie; pod Żurawnem w lesie bakocińskim miejscami pospolity.

55. *Cl. turgida* Zgl. Pospolity gatunek po jarach leśnych w pobliżu mokrawin i potoków. Mraznica, Schodnica, Urycz, Dołhe, Rybnik.

56. *Cl. filograna* Zgl. Kilka okazów znalazłem nad Stryjem w Krupiwniku.

57. *Cl. tumida* Zgl. Wszędzie w lasach koło Mraznicy i Schodnicy, miejscami nawet dość licznie. W Żurawnie pod ogrodem dworskim.

58. *Cl. stabilis* Zgl. Trzyma się pojedyńczo w lasach pod korą pni leżących, niekiedy także pod liśćmi. Schodnica, Rybnik.

59. *Cl. latestriata* Bielz. Pospolity gatunek wszędzie w lasach koło Mraznicy, Schodnicy, Rybnika i t. d. W Żurawnie nad Dniestrem pod dworskim ogrodem.

60. *Cl. dubia* Drp. Nielicznie na wiérzbach w dolinie potoku w Rybniku.

61. *Cl. cruciata* Stud. Po lasach schodnickich i indziéj w okolicy tamtejszéj nad Stryjem.

62. *Cl. cana* Held. Żyje pojedyńczo w jarach leśnych. Mraznica, Schodnica, Urycz, Rybnik, Żurawno.

63. *Cl. plicata* Drp. W górach koło Mraznicy i Schodnicy bardzo rzadko gdzie się pojawia. Koło Żurawna w zaroślach nad Dniestrem licznie.

64. *Succinea putris* L. Miejscami koło potoków na mokrawinach pospolity. Żurawno i Mikołajów nad Dniestrem.

65. *S. Pfeifferi* Rossm. Pod Żurawnem i Mikołajowem w dolinie Dniestru pospolity.

66. *S. oblonga* Drp. W jarach leśnych w pobliżu potoków. Mraznica, Schodnica, Urycz.

67. *Carichium minimnm* Müll. Po mokrawinach nad potokami. Schodnica, Urycz, Rybnik, Żurawno.

68. *Acme polita* Hartm. Jeden okaz znalazłem w Schodnicy koło kopalń nafty.

69. *Valvata piscinalis* Müll. W wodach stojących koło Mikołajowa.

70. *V. macrostoma* Steenbuch. Miejscami w stojących wodach nad Dniestrem koło Mikołajowa.

71. *V. cristata* Müll. W stojących wodach pod Mikołajowem i Żurawnem.

72. *Vivipara vera* Frfld. W odlewiskach Dniestru koło Żnrawna i Mikołajowa.

73. *Bythinia tentaculata* L. W stojących wodach w dolinie Dniestru pod Mikołajowem i Żurawnem.

74. *Lithoglypchus naticoides* Fér. Przebywa licznie w Dniestrze po brzegach zatok namulistych Żurawno i najbliższa okolica.

75. *Melanopsis Esperi* Fér. Miejscami po zatokach Dniestru pod Żurawnem.

76. *M. acicularis* Fér. Trzyma się razem z gatunkiem poprzednim.

77. *Neritina fluviatilis* L. Pospolity w Dniestrze na kamieniach w szybkim prądzie wody pod Żurawnem.

78. *Limnaea stagnalis* L. Przebywa licznie po odlewiskach Dniestru koło Mikołajowa i Żurawna. Odmiana *angulata* Cless. nierzadka.

79. *L. auricularia* L. Żyje w licznych okazach po zatokach Stryja w Krupiwniku i Rybniku, zkąd posuwa się do potoków, niekiedy nawet pod same źródłowiska. Gdy wzbiorą wody wiosenne, dostaje się czasem do kotlin położonych pośród łąk górskich. Woda w tych miejscach jest spokojna i miewa zwykle bardzo mały odpływ. Typowa mniéj więcéj forma, dostawszy się do odmiennych warunków, zmienia często tak dalece swe kształty, że staje się zupełnie podobną do *Limnaea ampla* Hartm.; to téż *L. ampla* można uważać tylko za odmianę *L. auricularia*. To samo uważałem już nie raz i w innych okolicach. *L. auricularia* jest także pospolitym mięczakiem w wodach stojących w Dniestrze pod Żurawnem.

80. *L. ovata* Drp. W stojących wodach koło Mikołajowa.

81. *L. palustris* Müll. W wodach stojących, położonych pośród łąk w Mraznicy i Schodnicy; forma typowa jest tu najliczniejsza. Koło Żurawna dochodzi odmiana *corvus* Gmel. w odlewiskach Dniestru nadzwyczajnéj wielkości.

82. *L. truncatula* Müll. W potokach, wpadających do Stryja koło Schodnicy i Krupiwnika. Na odlewiskach płytkich napotykałem miejscami ten gatunek w licznych okazach. Zauważyłem, że w takich odlewiskach składa także jaja i tu się rozmnaża.

83. *L. peregra* Müll. W wodach stojących pośród łąk w Schodnicy i indziéj nad Stryjem. Mniejszémi potokami posuwa się niekiedy aż po ich źródłowiska.

84. *Planorbis corneus* L. W wodach stojących pod Żurawnem i Mikołajowem.

85. *Pl. marginatus* Drp. Wszędzie w stojących wodach w dolinie Dniestru koło Mikołajowa i Żurawna.

86. *Pl. vortex* L. W wodach stojących. Żurawno, Mikołajów.

87. *Pl. septemgyratus* Zgl. Po mokrawinach łąkowych w Borysławiu, Mraznicy i Schodnicy i w wodach stojących pod Mikołajowem.

88. *Pl. contortus* L. Miejscami w stojących wodach koło Mikołajowa.

89. *Pl. Clessini* West. W odciętych od głównego koryta Dniestru zatokach pod Żurawnem.

90. *Ancylus fluviatilis* Müll. W niektórych potokach w Schodnicy, Krupiwniku i Rybniku.

91. *Unio tumidus* Philippson. W Dniestrze pod Żurawnem i Mikołajowem; w górach za Borysławiem w Stryju po zatokach i odlewiskach.

92. *Pisidium fossarinum* Cless. Wszędzie na mokrawinach łąkowych i leśnych koło Borysławia, Schodnicy, Krupiwnika, Urycza indziéj nad Stryjem.

Pisałem we Lwowie w Maju 1883 r.